

llatí dels notaris i clergues, no tenen gran valor per a la indagació etimològica. Més importància té en aquest sentit aplegar i establir els NLL homònims: que foren nombrosos en la Gascunya pirinenca.¹

1340: «los bezis de la Bielhe» oposat al «Casted --- el castell --- dins el barri del qual («en la barbaquana») ara se-n van a habitar» (*Livre Vert de Benac* [copiat a. 1406] p. 2): de nou oposició ben clara entre *la bielhe* i *lou casted*, pàg. 222, parlant de *Castet-Lobon*, l'antic castell feudal vora Bagnères de Bigorra; 1325: «alheytz ('elegits') de la *bielha* de Labassere e de la *bielhe* de Casted-Lo-boo» (o.c. 155). Pot ser el mateix lloc, o almenys seria quasi el mateix paratge l'indret citat en el mateix *Livre Vert*: «en la *bielha* de Trebons» p. 108 i «tot la *bielhe* fe 6 ss. tornés, per auelhada» (p. 109). Ja el seu savi publicador Gaston de Balencie ens ho explica com 'la vila antiga' (Trebons és només 8 k. aigües avall de Bagnères de Bigorra).

Un altre lloc antic, en el Bearn distingit precisament com *Vielhe Morte*, «hameau détruit», del te. de *Lescar*, ja a. 1643: «le parsan de *Vielha-Morte*». (P.Raymond, *Di.To.BPyr.*, s. v.).

El nom *Bielhe* es va repetint encara en bastants paratges. 1303: «la *belhe* d'Andrest» i 1321 i 1323 (o. c. 219), prop d'Andrest, poble de 650 hab., c^o de Vic-en-Bigorre, 7 k. al Nord de Tarbe; 1313, amb referència a *Luganban*, c^o de Lourde: «abdos prohomes de la *bielhe*» (o. c. 139); 1325: «homes de la *bielhe* de Nulb» (o. c. 154, cf. 160); 1274: «en la *bielha* de Forguas --- loquau loc. de Forgas ---» (o. c., 120), referint-se a Horgues, mun. de 400 hab., 4 k. al S. de Tarbe. En fi *Vielle-Toulouse*, mun. de 60 hab. c^o de Castanet, te. Gar., no lluny de Tolosa.

Per a l'*ETIM.* és revelador el fet de l'oposició i contrast entre la població a la qual es dona el nom de *bielhe* i una altra de veïna (Andrest, avui més gran), o amb un castell immediat: així en els docs. de 1340, 1406 i 1325, respecte de l'immediat castell feudal de *Casted-Loubou*.

I a la capital de la Vall d'Aran, la vila es troba enfront del *Casteràs*, a l'altra banda del riu Nere. I encara que aquest antic castell vagi ser el causant i punt de partida del nom del terçó de *Castiero* (nom d'arcaica fonètica pre-gascona, veg. *PVArGc.*, 394b30-40), és racional i forçós creure que la població seria encara més antiga. De nou hi ha, doncs, ací un nom *Vila Vielba* en contrast amb el castell o amb una població veïna i no tan antiga (Andrest) o, en el Bearn, entre la *Vielha Morte* i *Lescar*.

I queda clar que materialment l'ètimon del nom aranès és *Vielba* VETULA 'la vella'. Podria ser un simple abreujament, aposiopesi, de *vila vielba* on s'ha omès el mot *vila*. La repetició de la construcció amb

article *la bielhe*, suggereix que hi pogué haver un fet fonètic sumant-s'hi: *Vile Vielhe*, amb haplologia o dissim^o del tipus VIVANDA, VIVACIUS > *vianda*, *viatz*, 'aviat'.²

¹ Però advertim de seguida contra la facilitat de confondre aquest nom amb els descendents del ll. VILLA 'mas, vileta', ll. vg. VILA, que segons la fonètica dialectal d'aquesta i altres zones occitanes dona *bjêe*, *bjelo*, amb una diftongació provocada per la -l- velar, escrit oficialment *Vielle* i nombrosíssim com NL en totes les comarques de HPyr., BPyr. i Landes (*Vielle-Aure* etc., també *Viellà(r)* VILLARE): els aficionats i fins erudits, sovint s'hi han embullat. Per tant, en precisarem les grafies occitanes i mencions antigues, desconfiant absolutament dels noms oficials francesos.—² Descarto ara l'alternativa (en què havia pensat *DECat.* v, 417b11, i *PVArGc.* s. v. *blanieu*): *VILLICULA (dim. insòlit de VILLA), > *vilalba*, amb una eliminació de la -l- sigui del tipus dissimilatori, sigui passant per -n- i caiguda gascona de la consonant: supòsits fonètics massa extraordinaris.

Viella, Vieres, Viero, V. Via

Vigia (La ~), serra alta te. Espirà de l'Aglí, dalt del Mas de Crest (xxv, 135.4), encara que és a uns 18 k. de la costa, es pot admetre que sigui un manlleu nàutic del port: *vigia* 'guaita marina' també manlleuat, i no recent, al cast. *vigia*; és estrany que en un doc. de 982, figuri un «pogium *Vigia* in comitatu Rossill.» que segons *Cat. Car.*, II, 12 i índex, seria prop d'Argelers, més que estrany és increïble no havent-hi cap confirm^o (p. ex. res en Ponsich, *Top.*, ni en aquests dos termes), hem d'admetre que hi ha algun err. de lectura, potser per *Vida*, *Vilavella* o un altre dels noms que ell registra a la p. 26.

VILA. Compostos i Derivats

Aquesta part de la nostra obra és disposarà en la forma següent, dividint-la en seccions dins cada una de les quals els noms aniran enumerats per ordre alfabètic.

α) Noms NO compostos que contenen el mot *vila* i els seus derivats.

β) Compostos amb adjectius coneguts.

γ) Compostos amb substantius catalans coneguts.

δ) Compostos amb noms de persona d'origen llatí, català o bíblic.

ε) Compostos amb noms de persona d'origen germànic.

ζ) Noms de lloc d'origen aràbic que només secundàriament han pres la forma de compostos de Vila.